

Son Sınıf Türkçe Dersinde Simgesel Anlatımlar (Alegoriler)

Zeki Uzun'un Türkçe sınıfındaki son sınıf öğrencileri simgesel anlatımlarla simgesel anlatımlarla (alegorilerle) ilgili üç haftalık bir üniteye, temel soruyu cevaplayarak başlamaktadır: *İnsanlar niçin söylemek istedikleri şeyi söylemezler?* Zeki öğretmen, farklı özellikleri olan öğrencilerden oluşan Türkçe dersi sınıflarına kendini fazlasıyla adanmış tecrübeli bir öğretmendir. Tüm öğrencilerin başarılı olabilmesi için öğretimi farklılaştırma amacıyla çeşitli değerlendirme sistemleri kullanır. Ayrıca, liseden sonra öğrencileri hayata ve eğitime hazırlamak için, onların öz-yönelimli bireyler olmaları gerektiğine inanır. Böylece öğretimini, öğrencilerinde bağımsızlığı geliştirmeye yönelik planlar.

Zeki öğretmen, özel gereksinimleri olan birçok öğrencinin olduğu üç tane son sınıf İngilizce sınıfına ders vermektedir. Sınıfında haftada iki kez özel eğitim uzmanlarıyla çalışan ileri düzeyde öğrenme sorunu yaşayan iki öğrencisi vardır. Üçü bir sınıfta ve biri diğer sınıfta olmak üzere dört öğrencinin de orta düzeyde öğrenme sorunu vardır. Bu öğrenciler özel bir ders olarak diğer derslerinde eksik kalan kısımları tamamlarlar. Bunlara ek olarak orta düzey öğrenme sorunu olan fazladan sekiz öğrencisi daha vardır. Bu öğrencilere hemen hiç destek sağlanmamaktadır. Ek olarak, biyoloji ve sanat konularındaki ilgilerine dayalı özel bir programa katılan, üstün zekalı iki öğrencisi daha vardır. Son olarak dört öğrencisi de konuşma sorunu yaşamaktadır.

Bu üniteye öğrenciler küçük gruplar halinde alegorik bir romanı okuyup yorumlarken; alegori, fabl ve sembol kavramlarını öğrenirler. Sonra, okudukları kitaplardakilere dayanarak kendi simgesel anlatımlarını (alegorilerini) oluştururlar. Grup halinde öğrenciler *İnsanlar niçin söylemek istedikleri şeyi söylemezler?* temel sorusuna yönelik bir web sitesi yaratırlar. Öğrenci web siteleri konuyla ilgili diğer bilgi ve bağlantıların yanısıra öğrencilerin eserlerini de içermektedir.

Üniteye Hazırlık

Meslektaşlarının çoğundan farklı olarak, Zeki öğretmen nadiren tüm sınıfa aynı kitabı okutur. Onun alanındaki standartlar özel edebi eserlerden bahsetmez, bundan ziyade yorumlama ve analiz becerilerine odaklanır. Edebiyat ünitelerini, belli bir edebi eserden ziyade farklı edebiyat türlerinden anlam çıkarmak için kullanılan belli beceriler etrafında toplar. Bu becerilerin ustaca uygulamasını gerektiren bir kitap listesi belirler. Daha sonra öğrencilerden onların ilgisini çeken ve onları zorlayan kitaplar seçmelerini ister. Bu uygulama, öğrencilerin kendi okuma düzeylerinde gerekli becerilerin pratiğini yaparken, kendileri için uygun olan kitapları seçmelerine izin verir.

Rastgele gözlemler ve standart sınav sonuçları da dahil çeşitli değerlendirme türleri yoluyla, Zeki öğretmen çeşitli yeteneklere uygun roman koleksiyonları oluşturmuştur. Bazı durumlarda alternatif seçenekleri onlarla tartışabilmesine rağmen, öğrenciler genellikle istedikleri kitabı seçmekte özgürdürler. Tüm öğrencileri, kitaplarını seçerlerken kendilerini zorlamaya teşvik eder.

Zeki öğretmen, öğrencilerinin çoğunun ilköğretim sonrası eğitim ortamlarında öz-yönelim ve yönetim becerileri olmadan zorluk çekeceklerinin farkındadır. Bu becerileri kazanırmak onun için büyük bir önceliktir.

Öğrenciler yıllık amaçlar belirler ve gerektiğinde bunları gözden geçirirler. Ayrıca her ünite için de ayrı amaçlar belirlerler. Bu amaçlar genellikle işbirliği, proje planlama, eleştirel ve sistemli düşünme ile yaratıcılık gibi 21'inci yüzyıl becerilerinin yanında okuma-yazmaya yöneliktir.

Öğrenci Hikayeleri: Jale ve Turan'ın Amaçları

Üniteye kısa bir girişten sonra, öğrenciler portfolyolarını gözden geçirir ve ünite boyunca üzerinde durulacak zayıf ve güçlü yönleri belirler. Öğrenciler, yeteneklerini geliştirebilecekleri ve Türkçe derslerinin yanısıra hayatta da başarılı olmalarına yardımcı olacak amaçlar belirlemeye teşvik edilirler.

İleri düzeyde öğrenme sorunu olan bir öğrenci olan Jale, ünite boyunca üzerinde çalışmak istediği üç amaç belirlemek için özel eğitim uzmanıyla birlikte çalışır.

- Fikirlerimi grubumdaki diğer öğrencilerle paylaşacağım.
- Yazarken sebepleri daha fazla açıklayacağım.
- Her gün sınıfa kendi materyallerimi getireceğim.

Orta düzeyde öğrenme sorunu olan bir öğrenci olan Turan, aşağıdaki amaçları yazmıştır:

- Programıma dikkat edeceğim ve her gün projemle ilgili biraz iş yapacağım.
- Birisine karar vermeden önce düşünebildiğim kadar çok fikir düşüneceğim.
- Yazımın sonuyla ilgili dikkatlice düşüneceğim.
- Gruptaki sorumluluklarımı takip edeceğim.

Ünite boyuca periyodik olarak öğrenciler amaçlarını gözden geçirirler ve nasıl gittiklerini günlüklerinde yansıtırlar. Zeki öğretmen, sonuçlarına yönelik belli kanıtları nasıl gösterecekleri konusunda ders verir.

Simgesel Anlatımlı (Alegorik) bir Roman Okuma

Öğrenci grupları okuyacakları romanı seçtikten sonra, sınıf etkinliklerine tamamen katılabilmek için, okuma etkinliğini programlamalıdır. Sorunlu olan öğrencilere, okumayı yönetilebilir bölümlere nasıl ayıracakları konusunda bir eğitimin yanısıra, kısmen tamamlanmış denetim listeleri sağlanır. Zeki öğretmen'in sınıflarındaki öğrencilerden kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaları beklediği için, öğrencilere bu denetim listeleri konusunda daha önceki projelerde aldıklarından biraz daha az yardım sağlanır.

Bu ünitenin odak noktası, alegorileri yorumlamada gerekli becerileri oluşturmaktır. Bu yüzden Zeki öğretmen, kitapları hakkında öğrencilerin nasıl düşündüklerine yönelik bilgiyi birkaç şekilde toplar. Öğrencilerin okumayla ilgili soru ve düşüncelerini, birkaç günde bir incelediği günlüklerine yazdırır. Öğrenciler okuduklarını tartışırken, onların düşünme süreçleriyle ilgili notlar da alır. Aşağıdaki örnek tablo, bir grup öğrenci tarafından *Sineklerin Tanrısı* romanını tartışırken kullanılan eleştirel düşünme becerilerini yansıtır:

	Bekir	Mehtap	Kerem (orta düzeyde öğrenme sorunu yaşıyor)
Sonuç çıkarmak için kişisel deneyimleriyle bağlantılar kurar.	<i>Mükemmel</i>	<i>Kendi deneyimlerini çok kullanmaz, kitaptan ayrı görünüyor.</i>	<i>Bir karşılaştırma yaptı</i>
Yeni bilgiyle çıkarımları ve sonuçları gözden geçirir.	<i>Görülmedi</i>	<i>İyi</i>	<i>Görülmedi</i>
Fikirleri desteklemek için, kitaptan belirli örnekler temin eder.	<i>Tüm sonuçlar için sadece bir örnek kullandı.</i>	<i>İyi</i>	<i>Sadece belirsiz kaynaklar.</i>
Olayları doğru bir şekilde anlar.	<i>Kitabı yorumlamada kişisel deneyimleri çok fazla kullandı.</i>	<i>İyi</i>	<i>Hiç-Kitabı okumuyor olabilir.</i>

Zeki öğretmen, günlük yazılarla resmi olmayan görüşmeler gibi diğer değerlendirme sistemlerinden edindiği bilgileri karşılaştırdığı bu kısa gözlemden hipotezler oluşturur. Yorumlamalar için metne dayalı destek bulma üzerine kısa bir ders yapmaya karar verir, çünkü bu problem gözlemlerinin bazılarında ortaya çıkmıştır. Okuma programını ele almak için Kim'le kişisel olarak görüşür. Kim'in anne-babasından, onun, okumasını takip etmesine yardımcı olmalarını ister.

Zeki öğretmen ünitenin bu kısmında, öğrencilerinin edebi yorumlamaları, öz-yönelimleri ve işbirliği becerileri hakkında bilgi toplar. Öğrendiklerini, bireysel ve grup geribildirimini vermek, öğretimi planlamak, özel gereksinimleri olan öğrencilerle çalışan diğer uzman ve öğretmenlere bilgi sağlamak için kullanır. Yazılı bir final sınavı, ona öğrencilerinin edebi yorumlama becerileri hakkında gelecek üniteleri planlarken ve öğrencilerle kişisel olarak çalışırken kullandığı bilgiler sağlar.

Bir Simgesel Anlatım (Alegori) Oluşturma

Simgesel anlatımlı (alegorik) romanları inceleyip yorumladıktan sonra, Zeki öğretmen'in sınıfındaki öğrenciler, kısmen de kendi okudukları romanları temel alarak, mecazi dil, semboller ve metafor hakkında öğrendiklerini, kendi simgesel anlatımlarını (alegorilerini) oluşturmada kullanırlar. Bireysel ilgi ve becerilerinden yararlanmalarına izin vermek için, öğrencilere, onları zorlayan ve içinde çalışmaktan hoşlandıkları bir ortamı seçme özgürlüğü verirken, bir projenin önemli bileşenlerini ölçen bir değerlendirme tablosu de oluşturulur. Zeki öğretmen, önceki projelerde öğrencileri hakkında öğrendiklerinden onlara uygun biçimleri önerirken yararlanır.

Üstün zekalı bir öğrenci olan Can genellikle yazma projelerini seçer; çünkü onları iyi yapabileceğini bilir. Can, bu yıl kendisine daha yaratıcı risk almayı amaç olarak belirlemiştir. Zeki öğretmen, Can'ın bilgisayar grafiklerine ilgi duyduğunu bilir ve alegorisini oluşturmak için animasyon yazılımı kullanmasını önerir. Zeki öğretmen, Can'ı sınıfta animasyonla ilgili tecrübesi olan bir öğrenciyle çalışmaya teşvik eder ve ikisi arasında, profesyonel bir animator olan çevrimiçi bir danışman yoluyla bağlantı kurar.

Diğer taraftan Kevser'in hafif düzeyde bir öğrenme sorunu ve yazma konusunda ciddi problemleri vardır. Yazılarında daha dikkatli olma amacı belirlemiştir; ancak bir proje seçimi olduğunda mümkün olduğu kadar az yazma gerektireni seçmektedir. Grup içinde çalıştığı zaman, genellikle proje için yazma işini başkasına yaptırır. Zeki öğretmen, Kevser'in videolara ilgi duyduğunu bilir ve bir alegori için senaryo yazmasını, bu senaryonun bir grup arkadaşı tarafından oynanırken onu videoya çekmesini önerir. Profesyonel bir video kamerası kullanıcısının yardımıyla projeyi tamamlama fırsatı, senaryo yazımında elinden gelenin en iyisini yapması konusunda onu motive eder.

Bu gibi karmaşık projeler, öğrencilerin geniş çaplı planlamalarını gerektirir. Zeki öğretmen öğrencilere denetim listeleri ve proje plan şablonları yoluyla çeşitli derecelerde destek sağlar. Kaliteli işleri zamanında bitirme geçmişine sahip öğrenciler, tüm gerekli bilgiyi içeren, ancak öğrenme biçimlerine uyan kendi proje planları oluşturmaya teşvik edilirler. İleriye dönük düşünmede zorluk çeken öğrenciler, birçok kısmı önceden doldurulmuş olan denetim listelerini doldururken, diğerlerinin sadece tarih listeleri vardır ve her son teslim tarihine kadar neyi bitirmiş olacaklarına karar verirler. Tüm öğrenciler, sınıf katılımını gerektiren son teslim tarihlerine uyabildikleri sürece, şablonları kendi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde değiştirmeye teşvik edilirler.

Zeki öğretmen, öğrencilere onların alegorileri konusunda beklentilerini açıklayan bir proje değerlendirme tablosu verir. Projenin kalitesini değerlendirmek için değerlendirme tablosunun nasıl kullanılacağını ve nasıl yapıcı akran geribildirim isteneceğini gösterir. Proje esnasında öğrenciler, üniteyle ilgili kendi amaçlarının yanısıra değerlendirme tablosundaki bazı maddelere de yönelerek, ilerlemelerini gösterirler. Zeki öğretmen bu deneyimden edindiği bilgileri, öğretmen-öğrenci görüşmeleri planlamak, metabilişsellik üzerine kısa dersler vermek ve öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına uygun kaynakları belirlemek için kullanır.

Bir Wiki Oluşturmak

Projenin son basamağında, öğrenci grupları temel soruyu (*İnsanlar niçin söylemek istedikleri şeyi söylemezler?*) cevapladıkları ve alegorilerini paylaştıkları wikiler oluştururlar. Bu bir grup projesi olduğu için, Zeki öğretmen içerik bilgi ve becerilerinin yanında işbirliği becerilerini de değerlendirir. Öğrenciler ayrıca çalışmalarına yol göstermek için notlandırılacakları kalite düzeyini tanımlayan bir değerlendirme tablosu da alırlar. Kendi proje planlarını baştan oluştururlar ve geribildirim almak için planlarını diğer gruplarla paylaşırlar. Zeki öğretmen, planlarının geliştirilmesine yönelik destek ve öneriler sunmak için gruplarla görüşür.

Öğrenciler kendi web sitelerini planlarken, Zeki öğretmen bir gözlem denetim listesi kullanır. Aşağıdaki, bir grubun işbirliği süreçlerinin bir örneğidir:

Tarih: 28 Ocak 2008	Davut	Ayşe (üstün zekalı)	İlhan (hafif düzeyde öğrenme sorunu)	Kamil
Anlamayı netleştirmek için gruptakilerin söylediklerini başka sözcüklerle açıklar.	<i>Gözlemlenmedi</i>	<i>İyi</i>	<i>Gözlemlenmedi</i>	<i>Çabalıyor</i>
Araştırmaya yönelten sorular sorar.	<i>İyi</i>	<i>İyi</i>	<i>Hayır</i>	<i>Çabalıyor</i>
Grup üyelerimizin fikir ve düşüncelerine değer verir ve teşvik eder.	<i>Gözlemlenmedi</i>	<i>İyi</i>	<i>Sadece bazı öğrencilerle</i>	<i>Mükemmel</i>
Grubumuzdaki diğer kişilerin duygularını incitmeden, fikir ve durumları ifade eder.	<i>Bazen hafife alır.</i>	<i>Biraz çekingen</i>	<i>Bazen diğerleriyle alay eder.</i>	<i>Mükemmel</i>
Çeşitli fikirler bulmaya çalışır ve ortak bir fikre ulaşmaya çalışır.	<i>Gözlemlenmedi</i>	<i>İyi</i>	<i>Hayır</i>	<i>Çabalıyor</i>

Zeki öğretmen tüm gözlem verilerini incelediğinde, neredeyse bütün öğrencilerin diğerlerinin yorumlarını başka sözcüklerle açıklamada biraz daha fazla dersten yararlanabilecekleri sonucunu çıkarır. Ayrıca İlhan'ın, grubuyla saygılı bir şekilde çalışmadığını fark eder. Özel bir görüşmede gözlemini onunla paylaşır, etkili işbirliğinin yararlarını ele alır ve grupla başarılı çalışmaya yönelik bir amaç dahil etmek üzere, amaçlarını gözden geçirmesini ister.

Projenin sonucunda, öğrenciler kendi grup katılımlarını değerlendirmek için bir işbirliği değerlendirme tablosu kullanırlar, içerik bilgi ve becerilerine yönelik öğrenmelerini değerlendirirler. Ayrıca, teknoloji kullanımı, işbirliği ve yaratıcılık gibi 21'inci yüzyıl becerilerinin gelişimi hakkında da düşünürler. Bu değerlendirmeler, amaçlar konusundaki ilerlemeleri değerlendirmek ve yenilerini belirlemek için kullanılır.

Bu ünite süresince Zeki öğretmen, öğrencilerin içerik standartlarını karşılamaları ve tüm potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olmak için, çeşitli değerlendirme sistemleri kullanır. Öğrenciler, kendi öğrenmelerini yönetmede daha bağımsız hale gelmek için kendilerini değerlendirirler. Sınıf arkadaşlarına yapıcı geribildirim vermeyi denemek için de birbirlerini değerlendirirler. Süreçler ve içeriğe yönelik bir odaklanmanın var olduğu, değerlendirme ve öğretimin bütünleşmesi farklı yetenekleri olan öğrencilerin başarılı olmalarını kolaylaştırır.